

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

03.06.2022

Vår ref:

2021/11143

Deres dato:

Deres ref:

Vegar Nilsen Trasti
Haganesveien 9
9900 KIRKENES

Saksbehandler, innvalgstelefon

Rasmus Kristoffer Høyning, 78 95 03 27

Avslag på søknad om skadefelling av inntil to bjørner i reinbeitedistrikt 1-2-3 i Sør-Varanger kommune i Sør-Varanger kommune

Statsforvalteren viser til «søknad om skadefelling av inntil to bjørner i reinbeitedistrikt 1-2-3» sendt 02.06.2022.

-Vedtak-

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 13, 1 og 3 avslår Statsforvalteren i Troms og Finnmark søknad om skadefellingstillatelse på inntil to bjørner ved Ahcalatoaivi i Sør-Varanger kommune.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Statsforvalteren i Troms og Finnmark jf. forvaltningsloven § 32.

Bakgrunn for saken

På bakgrunn av 6 observerte bjørner i kalvingsområde og et dokumentert kadaver 24. mai, ble det 24. mai omsøkt skadefelling av 3 bjørner (binne med to unger) hos Miljødirektoratet. Søknaden ble avslått 27. mai. Det ble den 31. mai omsøkt skadefelling av 2 bjørner i distriktet, den ble gitt SNO 31.05.2022 og 1. juni ble det felt en bjørnunge på skadefelling.

Hovedkalvingen for reinbeitedistriktet er 15. mai til 15. juni. I søknaden oppgir distriktet at det er to voksne bjørner som fortsatt herjer i flokken, mens kalvingen er i full gang. I søknaden sendt statsforvalteren 2. juni søkes det om skadefelling av inntil to bjørner.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 13, jf. også § 4 første ledd bokstav h og § 9. Vedtak om skadefelling kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

I brev av 31.05.2022 om *Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn 2022-2023*, ble region 8 – Troms og Finnmark (inkludert samarbeidsområdet i region 7) tildelt en kvote på 2 bjørn fra og med

01.06.2022 til og med 15.02.2023. Det er så langt ikke belastet noen dyr av denne kvoten. Statsforvalteren vurderer skadefelling innenfor den ramme som er satt av rovviltnemnda og Miljødirektoratet, jf. rovviltforskriften § 9 første ledd. Føringerne i forvaltningsplanen for rovvilt tillegges vekt, og felling kan bare gjennomføres om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Bestemmelsens andre ledd bokstav a til d slår fast at det skal tas særlig hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for fremtidige skader
- muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset i tid, rom og antall dyr.

For informasjon om rammer, målsettinger og organisering av forvaltning av rovvilt, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, kapittel 3.

Bestandssituasjonen for bjørn

Det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn er 13 årlige kull. Bestandsmålet for region 8 Troms og Finnmark er på 6 årlige kull. Antallet kull blir beregnet på bakgrunn av innsamlet DNA fra bjørn. I 2021 ble det beregnet at det ble født 2,9 kull i Troms og Finnmark. Dette er under det fastsatte bestandsmålet. Det ble gjennom DNA-analyser av bjørn identifisert 60 individer i Finnmark og 8 individer i Troms. I Finnmark utgjør dette 1 bjørn mere enn i 2020. Ifølge «NINA Rapport 1986 – Populasjonsovervåkning av brunbjørn» har Finnmark hatt stor økning i antall påviste individer i perioden 2017-2019 og vi kan se ut fra NINA rapport 2125 at bestanden i Troms og Finnmark siden 2019 har ligget stabilt mellom 68 og 66 individer.

De viktigste områdene for brunbjørn i Finnmark ligger i Pasvikdalen i Sør-Varanger og Indre deler av Finnmarksvidda i Karasjok og Kautokeino. Det er i disse områdene de fleste binnene oppholder seg, og det er her hovedproduksjonen i bjørnebestanden skjer. De siste årene har det i Sør-Varanger blitt dokumentert binne med unger utenfor forvaltningsområdet for bjørn i 2018, 2019, 2020, 2021 og 2022.

De siste 4 årene siden 01.01.2018 er det kjent avgang på 9 bjørner i region 8. 6 av disse er felt i Sør-Varanger kommune. Tre bjørner ble felt på skadefelling i 2019. En bjørnunge ble funnet drept av et annet dyr i 2020. I 2021 ble en hannbjørn felt på skadefelling og det ble 01.06.2022 felt en bjørn på skadefelling i det aktuelle skadeområdet. De øvrige 3 bjørnene ble felt på skadefelling i Troms i 2021.

Statsforvalterens vurderinger

Det aktuelle området hvor det søkes om skadefelling er kalvingsland for distrikt 1-2-3. Det ligger i B-område ca. 30 kilometer fra A-området for bjørn i Sør-Varanger. Da det er vårløsning og har blitt lite snø i området er det ikke et alternativ å flytte flokken på nåværende tidspunkt. 24. mai ble det dokumentert en kalv drept av bjørn og det er funnet klover i flere bjørneekskrementer som er samlet av reindrifta. Det er ikke meldt inn øvrige kadaver, men det er ved flere anledninger dokumentert bjørnespor i og ved flokken. 31. mai ble det felt en bjørn på skadefelling av SNO. Individet som ble felt, var en bjørnunge. Binna med to unger som var søkt om skadefelling på og som med sikkerhet er et skadegjørende individ, var ved spor dokumentert med bare en unge i etterkant av felling. Ved undersøkelse av ungen ble det funnet Reinhår og kjøttrester i magen. Ut

over dette er dokumentasjon av reinkalv til bjørn veldig vanskelig, da kalvene ofte blir helt spist opp. Samtidig gjør den reduserte snømengden at selve letingen er utfordrende.

Kalvingen er passert halvveis av hovedkalvingsperioden og kalvingen er pågående. Resultater fra tidligere studier (Rapport från Viltskadecenter 2012:6), samt det pågående studiet Bjørn og tamreinprosjektet i Idre, viser at predasjonsraten og tap til bjørn avtar mot slutten av kalvingen. I rapporten fra Viltskadecenteret har de i tillegg til å se på predasjonsraten på bjørn gjort simuleringer av effekten ved uttak av ulike typer bjørner på ulike tidspunkt gjennom studieperioden. I likhet med at predasjonen avtar utover kalvingstiden, så vil følgelig også antall kalv som ikke blir tatt også reduseres jo senere i kalvingstiden det skadegjørende individet blir felt. De fant også at den dyrekategorien som tok mest kalv, var binner med «store» unger, men i hovedsak var tapene til det enkelte individ påvirket av hvor lenge den holdt seg i kalvingsland i nærheten av kalvende simler. Rapporten finnes i sin helhet tilgjengelig på nett.

I brev av 31.05.2022 om *Kvotering betinget skadefelling av brunbjørn 2022-2023, fremgår det at bjørnebinner og unger i følge med binner er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt. Siden det ble fattet vedtak om skadefelling og felt en bjørn, har det blitt gjort nye observasjoner ca. 7 km fra skadeområdet av en annen binne med to unger natt til 1. juni. Dette vil si at det på dette tidspunkt er opptil 8 bjørner som oppholder seg i nærheten av eller i skadeområdet.*

I en presisering fra Miljødirektoratet angående brevet av 31.05.2022 fremgår det at: *«Hunndyr er den mest begrensende faktoren for bjørnebestanders tilvekstpotensiale. Dette er særlig viktig å ta hensyn til i forvaltning av brunbjørn hvor den norske bestanden er langt under fastsatt bestandsmål og bestanden skal øke mot bestandsmålet. Uttak av binner påvirker både nåværende og fremtidig bestandstall og størst reduserende effekt kan forventes ved uttak av voksne binner i reproduktiv alder (5 år og eldre).»* Binner med unger er derfor unntatt delegasjon av myndighet til Statsforvalteren til å iverksette skadefelling. Det er ingen tvil om at binna som mistet den ene ungen har tatt og tar reinkalver. Men 5 av 8 bjørner er unntatt tillatelsen Statsforvalteren har myndighet til å gi skadefelling på i det aktuelle området.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at bjørn og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Statsforvalteren vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig til å fatte vedtak i saken. Forvaltningen har meget god kunnskap om status og utbredelse for brunbjørn og således et godt grunnlag for å vurdere hvilken effekt på bestanden uttaket vil ha. Førre-var prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer dermed ikke til anvendelse.

Statsforvalteren ønsker å nå bestandsmålet for bjørn med lavest mulig skadepotensial på sau og rein, jf. rovviltforskriften § 6. Vi har en lavere terskel for skadefelling av bjørn når området er kalvingsområde for rein, men terskelen økes jo lengre ut i kalvingen man kommer da forskning viser at predasjonen avtar.

Statsforvalteren vurderer at uttak av én bjørn ikke vil medføre en vesentlig negativ påvirkning på bjørnebestanden i regionen. Begrunnelsen for dette er at ynglende binner oppholder seg hovedsakelig i kjerneområdene for bjørn i Pasvik og indre deler av Finnmarksvidda. Men som nevnt tidligere har regionen de siste årene hatt årlige ynglinger utenfor A-området for bjørn og vi har totalt sett hatt en økning i bestanden. Det er også registrert en høy andel binner i forhold til hanner i regionen, dette skyldes blant annet at en stor andel av den dokumenterte rekrutteringen av bjørnunger er binner.

Når Statsforvalteren gjør vurderinger av skadefelling, må vi se på alle de overnevnte faktorene og gjøre avveininger. Siden skadesituasjonen ble dokumentert 24. mai har det vært avgang av en bjørn. Det har ikke vært dokumentert skader siden, men aktivitet av bjørn og spor av rein i ekskrementer. Det er ikke tvil om at området er et viktig beite- og kalvingsområde for rein. Slik vi vurderer det har den største andelen av tapet allerede forekommet, og vi forventer at aktiviteten og tapene vi avta. Uttak av et individ i dette tilfellet vil dermed ha begrenset effekt på det totale tapet.

Region 8 ligger under bestandsmålet på bjørn og den viktigste faktoren for å oppnå bestandsmålet er en økt bestand av binner. Det er stor variasjon i hvor mange kalver et enkeltindivid tar, og binna, som vi vet har gjort og gjør skade er unntatt en eventuell felling. Da denne binna oppholder seg i skadeområdet og det i tillegg er en til binne med unger dokumentert like ved, er sannsynligheten for å skyte en binne med unger veldig høy.

Konklusjon

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 13, 1 og 3 avslår Statsforvalteren i Troms og Finnmark søknad om skadefelling av inntil to bjørner, på grunn av risikoen for feilskyting og et avtagende skadepotensial.

Med hilsen

Iris Rita Hallen (e.f.)
leder for seksjon vilt og motorferdsel

Rasmus Kristoffer Høyning
Rowiltforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet
SNO kirkenes

Postboks 5672 Sluppen

7485

TRONDHEIM